

de professionele status van vrouwen in de nieuwsmedia

m. tielens
l. vankeirsbilck
m. ceulemans

Het empirisch onderzoek naar de positie van de vrouw in de massamedia bestrijkt in de parktijk twee deelreinen, die nauw met elkaar samenhangen: de voorstelling van vrouwen in diverse massamediale boodschappen en de professionele status van vrouwen werkzaam in de media-organisaties. De beperkte participatie van vrouwen op alle niveaus van de massacommunicatie-industrie, vooral op het vlak van de beleidsvorming, wordt aangewezen als één van de voornaamste oorzaken van het vervormd vrouwbeeld dat via de media geprojecteerd wordt.

In een eerste poging om de positie van Belgische mediavrouwen te documenteren werd een onderzoek opgezet naar de situatie van vrouwelijke beroepsjournalisten.

De onderzoeksmethode

Een lijst van vrouwen die momenteel tewerkgesteld zijn op de redacties van nederlandse dagbladen, informatieweekbladen en omroep werd gecompileerd. Twintig van de zesentwintig aldus geselecteerde journalisten werden bereid gevonden aan het onderzoek deel te nemen. Behalve deze groep van vrouwen, werd ook het hoofd van de respectieve redacties geïnterviewd. Het representatief karakter van deze

studie t.a.v. de nederlandse nieuwsmedia wordt enigszins in het gedrang gebracht door het feit dat (1) alleen full-time redactioneel personeel met het statuut van beroepsjournalist in het onderzoek werd betrokken, (2) een aantal journalisten, inclusief alle gecontacteerde redactieleden van één krant, niet konden of wilden participeren.

De studie dient opgevat als een explorerend onderzoek met de bedoeling een aantal tendensen op te sporen in vergelijking met patronen in de tewerkstelling van vrouwelijke journalisten gereveleerd door onderzoek in het buitenland.

De onderzoeksresultaten

1. Een eerste vaststelling betreft het feit dat vrouwen een numerieke minderheid vertegenwoordigen in de journalistiek. Het gemiddelde percentage vrouwelijke journalisten bedroeg ongeveer 7%. Dit cijfer ligt lager dan de gemiddelde proportie vrouwelijke journalisten werkzaam op nieuwsredacties in andere Europese landen (1), in de V.S.A. (2) en Canada (3).

2. Wat hun positie betreft in de hiërarchische structuur, blijkt dat vrouwen overwegend als redactrice werkzaam zijn. De posities van dienstchef en

hoofdredacteur werden overwegend, respectievelijk uitsluitend door mannen bezet. Deze bevinding stemt overeen met de resultaten van elders uitgevoerde studies, waaruit bleek dat vrouwelijke journalisten geconcentreerd zijn in de onderste rangen van de hiërarchische structuur.

3. Verzorging van de vrouwenpagina is een traditionele vrouwelijke verantwoordelijkheid. Alhoewel verschillende vrouwelijke journalisten te kennen gaven dat zij weigerden in dit traditioneel vrouwelijke departement te worden geduwd, beschouwden velen dit als een gelegenheid om relevante vrouwenaanlegenheden te behandelen, die anders niet aan bod zouden komen in de berichtgeving. Van een duidelijke kanalisering naar bepaalde nieuwsrubrieken toe was evenwel geen sprake. Vrouwen waren vertegenwoordigd in alle nieuwscategorieën, behalve sociale vraagstukken. Een precieze evaluatie van dit aspect van de positie van vrouwelijke journalisten is echter niet mogelijk, omdat geen vergelijkende gegevens beschikbaar waren betreffende de spreiding van hun mannelijke collega's over de diverse rubrieken.

4. Een duidelijk criterium om de competentie en het prestige van beoefenaars van om het even welk beroep te meten is hun salaris. Studies van

journalisten in andere Europese landen en in Noord-Amerika wezen uit dat vrouwen gevoelig minder verdienen dan mannen met dezelfde kwalificaties en rang. (4-5-6-7-8) Het bescheiden opzet van deze studie maakte het niet mogelijk eventuele discrepanties in het inkomen van mannelijke vs. vrouwelijke journalisten aan het licht te brengen. De respondenten waren van mening dat zij niet gediscrimineerd werden op financieel gebied. Loonberekening op basis van anciënniteit bemoeilijkt echter de onderlinge vergelijking van de inkomens. Het beroepsstatuut van mannelijke en vrouwelijke journalisten is trouwens identiek en de CAO bepaalt de looncategorieën, die niet gebaseerd zijn op sexe.

De bovenvermelde bevindingen suggereren bepaalde vormen van discriminatie op basis van sexe in de nieuwsmedia: in aanwerving, promotiekansen, en -in zekere mate- in taakverdeling. In hoeverre deze situatie te wijten is aan factoren zoals opleiding en ervaring dan wel aan vooroordelen t.a.v. de capaciteiten en competentie van vrouwen, of gebrek aan initiatief vanwege de

vrouwen zelf werd niet onderzocht. Weliswaar leverde de analyse van de subjectieve percepties van de respondenten weinig bewijsmateriaal op voor het bestaan van sexistische praktijken in de media. De ondervraagde journalisten gaven wel toe dat vrouwen ondervertegenwoordigd zijn in de journalistiek, o.a. in beleidsfuncties. De volledige integratie van vrouwen in de journalistiek werd afhankelijk gemaakt van een grondige mentaliteitswijziging in de samenleving t.a.v. sexerollen. Dat stereotiepe rolopvattingen nog steeds de houding tegenover vrouwelijke journalisten bepalen, zowel binnen de media-organisatie als in de ruimere sociale omgeving, bleek uit het feit dat de meeste respondenten zich bewust waren van subtiele manifestaties van vooroordelen vanwege hun mannelijke omgeving.

Deze summiere gegevens suggereren dat structurele barrières en cultureel bepaalde concepten de toegang van vrouwen tot de nieuwsmedia en het verloop van hun professionele loopbaan bemoeilijken. Ofschoon het verzamelde materiaal onvoldoende is om conclusief te zijn, wijst het toch duidelijk op de

facto sexistische praktijken. Uit de subjectieve evaluatie door de respondenten van hun professionele status kon echter niet geconcludeerd worden dat vrouwen volgens consistente patronen gediscrimineerd worden in de nieuwsmedia.

Referenties

- 1) MARZOLF, M.: *Up from the Footnote. A History of Women Journalists*, New York: Hastings House, 1977.
- 2) BOWMAN, W.: *Distaff Journalists: Women as a Minority Group in the News Media*, Ph. D. thesis, University of Illinois, Chicago Circle, 1974.
- 3) ROBINSON, G.J.: *Women Journalists in Canadian Dailies: A Social and Professional Minority Profile*, refereaat gehouden op de Association for Education in Journalism Convention, Ottawa: Carlton University, 16-19 augustus, 1975.
- 4) MARZOLF, M.: *Op. Cit.*
- 5) BOWMAN, W.: *Op. Cit.*
- 6) ROBINSON, G.J.: *Op. Cit.*
- 7) ENDRES, K.: *Capitol Hill Newswomen: A descriptive Study*, in *Journalism Quarterly*, vol. 53, 1, Spring 1976, blz. 132-135.
- 8) CHANG, W.H.: *Characteristics and Self Perceptions of Women's Page Editors*, in *Journalism Quarterly*, vol. 52, 1, Spring 1975, blz. 61-65.

(ADVERTENTIE)

Een complete gamma ultra-moderne toestellen, ontworpen voor uw vrije tijd en uw comfort. Een niet te vergelijken prijs voor z'n kwaliteit. Een verzekerde naverkoop-dienst en waarborg over de gehele wereld.

PHILIPS